

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Кунпан Ліліани Володимирівни «Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa* L.) за декоративними властивостями для використання у ландшафтному дизайні», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство.

1. Актуальність роботи. Сьогодні, з розвитком науки і техніки, особливо актуальним є покращення якості та загального стану всіх категорій зелених насаджень за допомогою інтродукованих рослин, які зменшують негативне антропогенне навантаження. До них відносять сорти тюльпанів, які максимально відповідають сучасним вимогам та адаптуються до складних умов урбанізованого та техногенного середовища. Ландшафтне мистецтво має особливе значення, оскільки об'єднує об'ємно-просторову композицію території, асортимент підібраних рослин, включаючи природні, конструктивні та архітектурні елементи в загальну композицію. Зважаючи на це, здобувач детально вивчила декоративні та біолого-екологічні особливості росту і розвитку інтродукованих сортів тюльпанів. Авторкою обґрунтовано доцільність вирощування досліджуваних сортів тюльпанів та запропоновано ефективні агротехнологічні заходи для продовження терміну їх цвітіння та зберігання посадкового матеріалу, а також стимулятори росту, які впливають на загальний стан рослин. На основі проведених досліджень та декоративно-господарської оцінки сортів тюльпанів було запропоновано найперспективніші генотипи для створення об'єктів озеленення в умовах Правобережного Лісостепу України.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є результатом наукової роботи, що була складовою тематики досліджень кафедри садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва «Інтродукція, адаптація, селекційні напрямки та еколого-біологічні особливості вирощування декоративних,

лісових та плодово-ягідних рослин», яка входить у Програму наукових досліджень університету «Оптимізація використання природного і ресурсного потенціалу агроєкосистем Правобережного Лісостепу України» (номер державної реєстрації №0116U003207).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. На основі ретельного аналізу авторкою було опрацьовано джерела наукової літератури за напрямом досліджень. Визначено мету та обґрунтовано основні завдання, які полягають в оцінюванні інтродукованих сортів тюльпана за декоративними властивостями, основними господарсько-біологічними ознаками з метою їх подальшого використання у ландшафтному дизайні в умовах Правобережного Лісостепу України. Також не викликає сумнівів достовірність отриманих результатів, адже вони були ретельно проаналізовані із застосуванням комплексного підходу, використанням сучасних методик. Достатня кількість та тривалість спостережень, адекватна статистично-математична обробка отриманих результатів дозволили ґрунтовно аргументувати практичні рекомендації виробництву та висновки дисертаційної роботи.

4. Практичне значення дисертаційної роботи. Результати досліджень та їх практичне значення полягає в обґрунтуванні доцільності використання інтродукованих сортів тюльпанів у ландшафтному дизайні в умовах проведення досліджень.

Результати досліджень пройшли перевірку, їх впроваджено у житлово-комунальному господарстві Уманської міської ради та розсаднику Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України. Результати досліджень використовуються у навчальному процесі на факультеті лісового і садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва.

Отримані результати досліджень є доробком автора та повністю належать їй. Публікації за темою дисертації виконано авторкою самостійно та

у співавторстві, де особистий внесок здобувача полягає у ідейному формулюванні результатів власних досліджень. Основні положення дисертаційної роботи, які сформульовані авторкою, використовуються у навчальному процесі кафедри садово-паркового господарства при викладанні навчальної дисципліни «Озеленення населених місць».

5. Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному вивченні фенологічних особливостей росту та розвитку інтродукованих сортів тюльпанів, в основному іноземної селекції, в умовах Правобережного Лісостепу України, що дозволило визначити стійкість досліджуваних сортів до захворювань та шкідників, проведенні розрахунків перевідних коефіцієнтів для визначення площі поверхні листка розрахунковим методом, основного та вторинного забарвлення квітки RHS, форми квітки, її типу, кількості кольорів базальної та дистальної половини нитки; вивченні впливу стимуляторів росту на ріст і розвиток сортозразків; узагальненні рекомендацій щодо перспективних можливостей використання сортів у ландшафтному дизайні.

6. Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях та особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами.

Представлена робота підпорядкована єдиній логіці, також здобувач самостійно проводила пошук та аналіз інформаційних джерел, достатньо повно презентує хід, результати та основні завдання досліджень, а також висновки на основі отриманих результатів.

Результати досліджень було опубліковано у 12 наукових працях, з яких чотири статті у наукових фахових виданнях України рекомендованих МОН України та вісім праць у матеріалах Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференцій.

Кількість і обсяг публікацій відповідають вимогам, що ставляться до оприлюднення матеріалів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

7. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційної роботи.

Отримані наукові та практичні результати досліджень можуть бути використані для впровадження сортів тюльпанів у різних типах квіткових композицій при зберіганні посадкового матеріалу, захисті від хвороб та шкідників, застосуванні стимуляторів росту у виробничих умовах. Матеріали дослідження також можуть бути використані у навчальному процесі вищих навчальних закладів для підготовки фахівців відповідного профілю.

Здобувачем запропоновано ефективні заходи, які позитивно впливають на ріст і розвиток тюльпанів, агротехнологічні способи боротьби з хворобами та шкідниками культиварів та сформовано рекомендації щодо використання інтродукованих сортів тюльпанів у декоративному садівництві.

8. Структура та обсяг дисертації.

Дисертація складається з анотації, п'яти розділів, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел літератури та додатків. Повний обсяг роботи складає 212 сторінок, 36 таблиць та 15 рисунків. Усі положення дисертації викладено в логічній послідовності.

9. Характеристика структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Загальна характеристика роботи відповідає вимогам чинного Наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 №40 (зі змінами). У дисертаційній роботі не виявлено порушень академічної доброчесності. При використанні формулювань, тверджень, досліджень авторка дисертації належним чином оформила посилання на відповідні джерела інформації. Дисертаційну роботу написано українською мовою, викладення матеріалу – наукове. Мова дисертації характеризується смисловою завершеністю, цілісністю та зв'язністю.

10. Зауваження щодо дисертації.

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу Кунпан Л. В., необхідно також вказати на дискусійні положення та зауваження:

1. У роботі зустрічаються орфографічні, граматичні та технічні помилки, невдалі вирази та звороти.
2. Підрозділи літературного огляду викладено розгорнуто, однак деякі речення і твердження часто дублюються. Можливо їх потрібно поєднати інтерпретаційно для забезпечення логічного порядку та полегшення розуміння тексту.
3. Потребує роз'яснення, за якими критеріями було відібрано стимулятори росту рослин.
4. Під час характеристики вихідного матеріалу тюльпанів (розділ 2, підпункт 2.2) доцільно було б вказати походження садивного матеріалу сортів усіх п'ятнадцяти груп, інтродукованих на дослідні ділянки кафедри садово-паркового господарства Уманського НУС.
5. Таблиці дисертації перевантажені цифровим матеріалом і важко сприймаються, тому представлені результати бажано зображати графічно.
6. У деяких таблицях відсутні статистичні показники, хоча в них наведені дані за три роки дослідження.
7. Висновки дисертації науково обґрунтовані, але деякі з них бажано було б скоротити. А пропозиції виробництву варто конкретизувати.

У цілому дослідження Кунпан Л. В. є вагомим практичним внеском у розвиток сучасного садово-паркового господарства.

11. Підсумковий висновок рецензента.

Дисертаційна робота Кунпан Ліліани Володимирівни на тему: «Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) за декоративними властивостями для використання у ландшафтному дизайні» є завершеним науковим дослідженням, актуальним за темою, метою та завданнями, а одержані авторкою результати є науково обґрунтованими, мають наукову новизну і практичну цінність.

Дисертація «Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) за декоративними властивостями для використання у ландшафтному дизайні» є

завершеною науковою працею, за актуальністю, обсягом виконаних досліджень, новизною отриманих результатів, теоретичною та практичною значимістю та рівнем впровадження результатів відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами), а її автор – Кунпан Ліліана Володимирівна – заслуговує присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 206 «Садово-паркове господарство».

Рецензент:

кандидат біологічних наук, доцент,
завідувач кафедри лісового
господарства Уманського національного
університету садівництва

Світлана АДАМЕНКО